

Till Mark- och miljööverdomstolen, Svea hovrätt

Angående överklagande av Mark- och miljödomstolens dom, Nacka TR P 2120-15, 2015-07-07, Överklagande i fråga om detaljplan för del av Arenastaden stadsdelarna Järva och Råsunda, Solna stad, mål nr P 6876-15.

Klaganden

Naturskyddsföreningen i Solna-Sundbyberg

c/o Florian Reitmann, Kungshamra 48 lgh 1206, 170 70 Solna

Naturskyddsföreningen i Stockholms län

Norrbackagatan 80, 113 34 Stockholm

Världsnaturfonden WWF

Ulriksdals slott, 170 81 Solna

Bilagor

1. Vi i Solna, 2015-05-27: "Protester mot planen att bygga 600 bostäder i Huvudsta"
2. Kommunstyrelsens beslut om markbyte från Råstasjön till Huvudsta
3. Planbeskrivning för Solna stads detaljplan "Grannkällan"
4. Naturskyddsföreningens kartor för att visa att man kan bygga bostäder på Dalvägen
5. Bild från Fördjupade Översiktsplanen "Solna stationsområde" som visar bland annat tänkt bostadsbebyggelse på Dalvägen
6. DN-Artikel från 2011-06-21: "Solna bör dra sig ur arenabygget"
7. Utskrift från PEAB:s hemsida om grundläggning av Friends Arena.
8. Anders Ekegrens blogginlägg från 2012-12-18: "Detaljplanen för området norr om Råstasjön ute på samråd"
9. Anders Ekegrens blogginlägg från 2013-02-12: "Inrätta ett naturreservat vid Råstasjön och Lötsjön"

Föreningarna vill härmed bemöta Solnas stads svarsskrift från den 2 november 2015, och på följande sätt utveckla sin talan respektive hänvisa till vad som har skrivits i överklaganden till både Länsstyrelsen och Mark- och miljödomstolen:

1. MB 7:18 c p. 5 och skälet "tätortsutveckling"

1.1. Tolkning av bestämmelsen och förarbetena

1.1.1. Föreningarna vill återigen hänvisa till vad som sägs i förarbetena angående det femte skälet för att kunna göra ingrepp på strandskyddade områden:

*"Enligt femte punkten får man beakta om området behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området. Det ska prövas om åtgärden måste företas inom strandskyddsområdet. Om åtgärden kan lokaliseras utanför detta område, ska den lokaliseringen väljas. Åtgärder som kan komma ifråga är t.ex. sådana som tillgodoser kommunens behov av tätortsutveckling, olika typer av infrastrukturanläggningar, anpassning av miljön för bättre tillgänglighet för funktionshindrade eller åtgärder som betingas av friluft-, naturvårds-, miljö- eller kulturhistoriska intressen inom strandskyddsområdet. För att det ska vara fråga om ett angeläget allmänt intresse bör den planerade åtgärden långsiktigt ge fördelar för samhället."*¹

1.1.2. Med andra ord säger bestämmelsen att man får ta ett strandskyddat område i anspråk för att tillfredsställa ett behov som visar starkt och otåligt intresse för ett visst resultat eller som är av stor betydelse vid ett givet tillfälle. Dessutom skulle detta intresse inte kunna tillfredsställas utanför området. Vidare uttrycker bestämmelsen och de i förarbetena upptagna exemplen att ändamålet måste vara snävt avgränsat och att det måste finnas ett direkt fysiskt samband mellan intresset och det aktuella området.

1.1.3. Det finns hittills lite praxis där domstolar har godkänt att ge dispens från strandskydd eller att man har upphävt strandskydd med hänvisning till "tätortsutveckling". I till exempel Nacka tingsrätts, Mark- och miljödomstolen, dom (den 9 september 2015) i mål nr P 4408-15 fastslog domstolen att sökanden får upphäva strandskydd inom en detaljplan för att bygga en skola med hänvisning till att åtgärden inte kan placeras utanför området. Målet har fått prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen, P 8109-15 och är inte avslutat. I Mark- och miljööverdomstolens dom (den 16 juni 2015) i mål nr M 1898-15 godkändes en tillfällig dispens för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som ligger utanför det strandskyddade området.

1.1.4. I målet med skolan tillgodoses det angelägna allmänna intresse "på plats", det vill säga på det strandskyddade området eftersom Stockholms stad argumenterar att det råder stor brist på skollokaler. Vid det andra målet tjänar byggbodarna till att tillfredsställa ett tillfälligt behov av att bygga olika byggnader inom lagakraftvunna detaljplaner i Arenastaden för att man ansett att man på grund av säkerhets- och arbetsmiljöskäl inte kunde lokalisera byggbodarna utanför strandskyddad mark. Efter att detta tillfälliga behov har tillgodosetts

¹ Se Prop. 2008/09:119 s. 106.

måste dock exploateringen upphöra och det strandskyddade området ska återställas.

1.1.5. Att åberopa "byggandet av bostäder" som ett angeläget allmänt intresse är fel. Bostäderna vid Råstasjön är inte av tillräckligt stor betydelse vid det aktuella tillfället och är inte heller av avgörande vikt för att uppnå ett visst, snävt avgränsat resultat. Att bygga bostäder på strandskyddad mark utan andra skäl står dessutom i konflikt med strandskyddsbestämmelsernas syfte och systematik. Därför skulle ett godkännande av domstolen strida mot den rådande, restriktiva praxisen på området.

1.1.6. Solna eller Storstockholm har heller inte ett kritiskt behov av att bygga bostäder på strandskyddad mark då det finns tillräckligt med områden som kan exploateras för bostadsändamål.

Ett exempel är mark i Huvudsta. Här gjordes en bytesaffär mellan Solna stad och Råsta Holding AB om delvis strandskyddad mark vid Råstasjön som bolaget förvärvade "i befintligt skick". Det ursprungliga syftet var att bygga bostäder i enlighet med samrådsförslaget för detaljplanen för Råstasjön. Efter att geotekniska undersökningar har visat att det inte går att bygga cirka 100 bostäder på denna nedlagda deponi valde Solna stad att minska exploateringsområdet för planens huvudalternativ och att låta Råsta Holding AB byta denna mark till ett område i Huvudsta för att kunna uppföra 600 bostäder på denna plats istället.² Det bifogas kommunstyrelsens beslut som senare antogs av kommunfullmäktige i maj 2015.

Ett annat exempel är Solnas detaljplan "Grannkällan" i vilken det avses byggas "enbostadshus i form av radhus och kedjehus" alldeles intill pendeltågstationen Ulriksdal. Planen gick ut på samråd i mars 2015, det vill säga två och ett halvt år efter att Solna stad hävdar i detaljplanen för bostäderna vid Råstasjön att man på grund av bostadsbrist måste bygga på strandskyddad mark. Planbeskrivningen för Grannkällan bifogas.

1.1.7. I sin svarsskrift hävdar Solna stad att bostäderna måste byggas på strandskyddad mark för att detaljplanen skulle ingå i avtalen om att bygga tunnelbanans gula linje till Arenastaden. Som Föreningarna hävdar ovan måste det enligt bestämmelsen och förarbetena finnas ett direkt fysiskt samband mellan det strandskyddade området och det ändamålet som ska tillgodoses. Det av Solna stad åberopade sammanhanget mellan bostäder på strandskyddad mark och byggandet av tunnelbanan har inte något sådant direkt fysiskt samband som krävs enligt lagbestämmelsen och förarbetena eller som godkändes i de ovan nämnda rättsfallen.

1.1.8. Solna stad hävdar i denna argumentationslinje att man måste upphäva strandskyddet för att ta i anspråk ett område för ett icke angeläget allmänt intresse, det vill säga bostäder, på grund av att man har ingått ett avtal med tredje man. Det ska påminnas att strandskyddsreglerna inte kan avtalas bort och det är säkerligen inte lagstiftarens intention att lagbestämmelsen ska öppna upp för sådan praxis.

² Se bifogad tidningsartikel från Vi i Solna, 2015-05-27: "Protester mot planen att bygga 600 bostäder i Huvudsta".

- 1.1.9. Föreningarna vill påminna om att enligt WSP:s rapport "Översyn av tillämpningen av strandskyddslagstiftningen" (2013), s. 91 bedöms enbart 15 % av strandskyddsbesluten som formellt korrekta. Föreningarna vill varna för att tillämpningen av den aktuella bestämmelsen för att bygga bostäder på strandskyddad mark skulle innebära en stor ökning av felaktiga dispenser.

1.2. Tolkning av principöverenskommelsen och avtalen för tunnelbanan

- 1.2.1. Förningarna anser precis som oppositionspartierna att detaljplanen inte ingår i förhandlingen om utbyggnaden för tunnelbanan, utan är en efterkonstruktion (se aktbilaga 60). Varken i principöverenskommelsen eller i avtalen finns det en anteckning att Solna stad måste bygga just dessa bostäder, utan Solna har fri möjlighet att välja lokaliseringen av bostäderna. Enligt oppositionspartierna har Solna stads kommunstyrelseordförande Pehr Granfalk till och med förnekat att bostäderna vid Råstasjön skulle vara en del av överenskommelsen. Solna stad har inte heller innan antagandet eller efteråt presenterat något dokument som visar att bostäderna skulle vara en del av Solna stads åtagande.
- 1.2.2. Föreningarna instämmer med oppositionspartierna att det av Solna stad angivna influensområde är godtyckligt och inte användbart för att avgöra om bostäderna inte kan byggas någon annanstans.
- 1.2.3. Staden har i övrigt fram till år 2030 att färdigställa de avtalade bostäderna och att uppfylla sin del av förpliktelsen, det vill säga långt efter tunnelbanan kommer att vara klar. Med andra ord är det inte "angeläget" eller bråttom att bygga bostäderna på strandskyddad mark.
- 1.2.4. Föreningarna vill för övrigt framhålla att det inte finns fastställda påföljder ifall staden inte lyckas uppfylla sitt åtagande. De av staden slutna överenskommelserna säger inte att tunnelbanan inte kommer att byggas i det fall att bostäderna vid Råstasjön eller någon annanstans inte färdigställs. Istället finns det möjligen krav på Solna stad att utge ersättning till avtalspartnerna. Solna stad kan alltså eventuellt förbindas att uppfylla sina förpliktelser på annat sätt för att tillgodose det angelägna allmänna intresset av att bygga tunnelbanan. Det betyder att det inte är nödvändigt att bygga bostäder på strandskyddad mark för att få tunnelbanan till Arenastaden.
- 1.2.5. Föreningarna vill också betona att det inte är avgörande för utbyggnaden av tunnelbanan inte är om det byggs 600 lägenheter vid Råstasjön eller inte. I Arenastaden finns det Nationalarenan som kan ta emot upp till 65.000 besökare, Mall of Scandinavia som beräknas besökas av 15.000-35.000 personer dagligen samt kontor med 30.000 arbetstillfällen. Vidare finns flera tiotusentals närboende i influensområdet för den tänkta tunnelbanestationen. Tunnelbanan är alltså möjligtvis ett angeläget allmänt intresse för området i sin helhet, dock inte beroende av 600 bostäder vid Råstasjön speciellt.

1.3. Bostäderna kan byggas någon annanstans

- 1.3.1. Solna stad har på intet sätt visat att det inte går att bygga bostäder någon annanstans inom Arenastaden, precis utanför Arenastaden eller inom tunnelbanans influensområde. För att kunna säga att "det angelägna allmänna intresset" inte kan tillgodoses utanför det strandskyddade område krävs i alla fall en

gedigen utredning, vilket Solna stad dock inte har levererat. Jämför till exempel med Stockholm stads utförliga utredning om skolan vid Trekanten i mål P 8109-15.

- 1.3.2. Oppositionspartierna har dessutom tydligt visat att det är möjligt att bygga bostäder utanför det strandskyddade område och inom tunnelbanans influensområde ifall man använder sig av ett realistiskt mått. Det ska också uttryckligen framhållas att ingenstans i Solna stads överenskommelser definieras det vad som är influensområde och var dessa bostäder behövs lokaliseras inom kommunen.
- 1.3.3. Vidare är det inte fullständigt klarlagt på vilket sätt de 600 bostäderna ingår i Solnas åtagande och samtidigt på vilka ställen de resterande bostäderna kommer att byggas enligt tunnelbaneavtalet. Egentligen borde Solna stad planera att bygga på strandskyddad mark först efter man genom en fullständig redovisning har visat att man har fullgjort sin del av avtalet och därmed uttömt sina möjligheter för att bygga 600 bostäder utanför strandskyddat område. Först efter en sådan redovisning kan Solna stad hävda att man måste ta strandskyddad mark i anspråk.
- 1.3.4. En sådan redovisning är med andra ord en ofrånkomlig förutsättning för att kunna uppta de 600 bostäderna som det snävt avgränsade intresse som MB 7:18 c p. 5 och förarbetena talar om. Solna stad har dock gjort precis tvärtom: Man har först antagit Råstasjön-detaljplanen, sen förklarat att det måste byggas på strandskyddad mark för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse (tunnelbanan) och först därefter tänker staden stegvis fullgöra det avtalade åtagandet. Det är därmed över huvud taget inte klarlagt att just bostäderna vid Råstasjön behövs eller om Solnas åtagande kan uppfyllas på annat sätt respektive någon annanstans. Som exempel på hur Solna kan bygga bostäder utanför strandskyddad mark och inom tunnelbanans influensområde nämnde oppositionspartierna en nyligen tillkommen planläggning för 200 bostäder på Solnavägen/Fogdevreten (KS/2015:451). Dessa bostäder är hittills inte inräknade som en del av Solna stads åtagande.
- 1.3.5. Precis som oppositionspartierna framhäver har Solna efter antagandet av detaljplanen för bostäderna vid Råstasjön startat en detaljplan för att bygga kontorsverksamhet inom tunnelbanans influensområde (Kvarteret "Tygeln", BND 2015:138). Detta förhållande visar att bostäder som "angeläget allmänt intresse" hade kunnat tillgodoses utanför Råstasjöns strandskyddade område.
- 1.3.6. Slutligen vill Föreningarna precis som oppositionspartierna påtala att det finns tillgänglig mark vid Dalvägen, det vill säga inom tunnelbanans influensområde. Solna stad har uttryckligen utpekade områden för kommande bebyggelse men undantagit marken för att kunna använda den för finansiering av tunnelbanan. En arkitekt som är medlem i Naturskyddsföreningen har tagit fram kartor som visar att det är möjligt att bygga 600 och fler lägenheter på detta område. Kartorna samt en skiss från FÖP:en "Solna stationsområde" som visar tänkt bostadsbebyggelse på Dalvägen bifogas denna skrift.

1.4. Tolkning av rättsfallet "byggbodarna", M 1898-15

- 1.4.1. Föreningarna vill till att börja med citera två relevanta passager i domen:

”Med hänsyn till den betydelse Arenastaden får anses ha för tätortsutvecklingen i Solna kommun och Stockholmsregionen som helhet samt de långsiktiga fördelar för samhället som projektet kan väntas medföra i form av bl.a. ökat antal bostäder och arbetstillfällen, är färdigställandet av Arenastaden att anse som ett angeläget allmänt intresse. Eftersom byggbodan och tillhörande parkeringsplatser behövs för arbetet med färdigställandet av Arenastaden får även ett ianspråktagande av området för detta ändamål anses tillgodose ett angeläget allmänt intresse.

För att det ska föreligga särskilda skäl krävs också att intresset inte kan tillgodos utaför området. Bolaget har anfört att det enligt arbetsmiljölagen är skyldigt att tillhandahålla personalbodan samt att dessa av utrymmes- och säkerhetsskäl inte kan placeras på annan plats än den nu aktuella. Vad bolaget har anfört får stöd av utredningen i målet. Sammantaget får det anses klarlagt att det saknas möjligheter att tillgodose intresset utaför området.”

- 1.4.2. Föreningarna vill erinra om att inte ”Arenastaden”, det vill säga de lagkraftvunna detaljplanerna, hade bedömts som det angelägna allmänna intresse som inte kan tillgodos utaför det strandskyddade området. Tvärtom var det relevanta intresset i målet att färdigställa de byggnader, som genom dessa lagkraftvunna detaljplaner har beviljats bygglov, på ett sätt som inte strider mot säkerhetsföreskrifter.
- 1.4.3. Den överklagade detaljplanen var inte en del av Solna stads eller PEAB:s yrkanden eller träffas på annat sätt av domens rättskraft. I domskälen uppges inte att icke lagkraftvunna detaljplaner eller den för området gällande fördjupade översiktsplanen ”Solna stationsområde” skulle uppfylla rekvisiterna för att upphäva strandskyddet.
- 1.4.4. Det ska också påminnas om att målet handlade om en tillfällig dispens för att möjliggöra tätortsutveckling och att marken efteråt ska återställas. Bostäderna vid Råstasjön skulle däremot placeras på det strandskyddade området permanent och skulle få en enormt förstörande effekt på området.

2. Solna stad har inte uppvisat ett ”rimligt alternativ”

- 2.1. Enligt MB 6:12 ska en miljökonsekvensbeskrivning även identifiera, beskriva och bedöma rimliga alternativ med hänsyn till planens eller programmets syfte och geografiska räckvidd. Bestämmelsen avser att genomföra artikel 5 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/42/EG av den 27 juni 2001 om vissa planers och programs miljöpåverkan. I artikel 5.1 ovan nämnda direktiv uppges följande:

”Om en miljöbedömning krävs enligt artikel 3.1 skall det utarbetas en miljörapport där den betydande miljöpåverkan som planens eller programmets genomförande kan antas medföra och rimliga alternativ med hänsyn till planens eller programmets syfte och geografiska räckvidd identifieras, beskrivs och utvärderas. De uppgifter som skall lämnas för detta ändamål anges i bilaga I.”

2.2. Eftersom artikeln är väldigt kortfattad och kan tolkas olika förtydligar Europeiska kommissionen³ kraven på att redovisa rimliga alternativ:

"5.11. Skyldigheten att ta fram, beskriva och bedöma 'rimliga', dvs. realistiska, alternativ, måste ses i sammanhang med direktivets syfte, som är att se till att miljöpåverkan av genomförandet av planer och program beaktas i samband med att de utarbetas och innan de antas.

5.12. När det i direktivet föreskrivs att man skall identifiera, beskriva och utvärdera den betydande miljöpåverkan som realistiska alternativ kan antas medföra, görs ingen skillnad mellan å ena sidan bedömningskraven för utkastet till planer och program och å andra sidan dem som tillämpas för de alternativa lösningarna. Det centrala i kravet är att den betydande miljöpåverkan som planen eller programmet och alternativen kan antas medföra fastställs, beskrivs och bedöms på ett likvärdigt sätt. - - - Det är väsentligt att den myndighet eller det parlament som ansvarar för antagandet av planen eller programmet, liksom de myndigheter och den allmänhet som deltar i samråd, bibringas en riktig bild av vilka realistiska alternativ som finns och att man förklarar varför de inte anses vara den bästa lösningen. - - -

5.13. Det framgår inte av direktivet vad som menas med ett 'rimligt' (realistiskt) alternativ till en plan eller ett program. Den främsta aspekten när man bestämmer tänkbara realistiska alternativ bör vara planens eller programmets mål och geografiska omfattning. - - - En alternativ lösning kan därför utgöras av ett anorlunda sätt att uppnå målen med planen eller programmet. - - -

5.14. De alternativa lösningar som väljs ut skall vara verklighetsförankrade. En del av skälet till varför man skall utreda alternativ är att man vill hitta vägar för att minska eller undvika betydande skadlig miljöpåverkan av en föreslagen plan eller föreslaget program. Även om det inte krävs enligt direktivet vore det idealiska slutgiltiga utkastet till en plan eller ett program det som bäst bidrar till att uppfylla de mål som anges i artikel 1. Att med avsikt välja ut alternativ för bedömning, vilka skulle medföra mycket större negativ påverkan, för att få utkastet till en plan eller ett program att hamna i bättre dager skulle strida mot det syfte som beskrivs i artikel 5.1."

2.3. Som Föreningarna hävdar i sitt överklagande till MÖD finns det för den aktuella detaljplanen inte ett utrett rimligt alternativ, framförallt då jämförelsealternativet inte är "realistiskt", det vill säga inte genomförbart och planens mål kan inte uppnås. Kommissionen påpekar på flera ställen att ett rimligt alternativ måste vara genomförbart för att det ska kunna bedömas vilket alternativ som skulle innebära minst miljöpåverkan.

2.4. EU-domstolen har hittills inte avgjort om ett rimligt alternativ ska vara "realistiskt" eller "genomförbart". Det finns inte heller praxis hur detta alternativ ska förhålla sig till planens huvudalternativ för att kunna minska planens miljöpåverkan samt hur det ska redovisas under samrådsprocessen.

2.5. Kommissionen påpekar även att det inte heller får väljas ett alternativ som uppenbarligen skulle medföra mycket större eller otillåten miljöpåverkan, för att huvudalternativet ska framstå som mer seriöst. I det aktuella målet ut-

³ Europeiska kommissionen, Generaldirektorat miljö: Genomförande av direktiv 2001/42 om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan, 2004, s. 26 f.

sträcker sig jämförelsealternativet över ett mer än dubbelt så stort område jämfört med det nuvarande huvudalternativet och har omarbetats på grund av dess betydligt större påverkan på miljön och rekreationsvärdena. Vidare har huvudalternativet och planens lokalisering ändrats för att den annars skulle tillåta bebyggelse på en nedlagd deponi. Denna omständighet var en ytterligare anledning till omarbetningen av huvudalternativet, det vill säga innan samrådsprocessen var avslutad.

- 2.6. Att jämförelsealternativet inte är genomförbart och tjänar enbart till att låta det omarbetade huvudalternativet hamna i bättre dager bekräftas även av dåvarande kommunalråd och ordförande för byggnadsnämnden i Solna, Anders Ekegren på sin blogg när han ångrar det förslaget som han presenterade för Föreningarna bara några månader innan: "Jag tror också att inrättandet av ett naturreservat är en viktig signal gentemot Solnaborna. Hit men inte längre. Bebyggelsen får inte inkräkta på natur- och rekreationsvärdena. Det gör det förslag som är ute på samråd."⁴

3. Övriga grunder

3.1. Lekplatsen utgör kvartersmark

- 3.1.1. Angående vår argumentation att lekplatsen och den anlagda parken borde ha redovisats på plankartan samt deras miljöpåverkan ha utretts i miljökonsekvensbeskrivningen vill Föreningarna påminna om PBL 2:7. Denna bestämmelse uppger att sådan infrastruktur ska tas med under planläggningen och måste därför redovisas i plankartan.
- 3.1.2. Både lekplatsen och parken är en del av kvartersmarken och inte fristående från den planerade exploateringen. Eftersom både lekplatsen och parken skulle anläggas på strandskyddad mark och inte rimligen kan lokaliseras utanför behöver Solna stad visa i plankartan att strandskyddet måste upphävas även för dessa områden.

3.2. Råstasjöns strandlinje

- 3.2.1. Föreningarna vill påminna om att vassområden på sjöns norra sida inte är "landområde". Som Klagandena visar i målets handlingar och som togs upp på synen skulle en strandlinje utan vassområden medföra att detaljplanen behöver ta i anspråk ett större strandskyddat område än vad staden redovisar. Detta gäller i vart fall för vassområdet söder om den tänkta förskolan.

3.3. Påverkan på naturvärdena och rekreationsvärdena

- 3.3.1. Som de olika flygfotona från 2001 till idag visar har cirka en fjärdedel av naturområdet på Råstasjöns norra sida förstörts av tillfälliga strandskyddsdispenser och olagliga ingrepp. Föreningarna anser att genomförandet av detaljplanen skulle förstöra hälften av området permanent och att det resterande området skulle drabbas hårt. Man kan inte utgå ifrån att bara området där hu-

⁴ Anders Ekegrens blogginlägg från 2013-02-12, "Inrätta ett naturreservat vid Råstasjön och Lötsjön" är bifogad.

sen byggs skulle ianspråkta. För att kunna bygga fem till elva våningar höga hus krävs det en omfattande sanering av marken och dränering utanför byggkropparna. För att kunna genomföra dessa arbeten behövs det tas i anspråk och hårdgöras ytterligare naturmark, främst mot sjön. Det är därför givet att cirka 50 meter utanför byggnaderna kommer att förstöras sumpskog och annan naturmark. Det är omöjligt att återställa marken till en sumpskog eller liknande skick som fanns innan.⁵

- 3.3.2. Solna stad skriver i MKB:n, s. 6 att grävning, sanering, dränering, pålning etc. kan medföra att skrattmåskolon överges. Vid byggandet av Nationalarenan hade man inte förutsett att man skulle behöva sätta 8000 betongpålar på gammal sjöbotten.⁶ Marken vid Råstasjön är nog av liknande slag eller till och med mindre lämpad att bygga 600 lägenheter på. Det handlar dessutom om en nedlagd deponi som inte närmare undersöktes för hela detaljplanområdet. I vart fall skulle det krävas enorma byggtekniska ansträngningar för att byggnaderna kan uppföras och inte drabbas av byggskador.

3.4. Områdets betydelse för natur- och rekreationsvärdena

- 3.4.1. Solna stad medgav under synen att de inte har några siffror på hur många personer som utnyttjar området dagligen, under veckan eller under olika säsonger. Som domstolen kunde se själv var området mycket välbesökt även under en vardagsförmiddag. Som dåvarande kommunalråd och ordförande för byggnadsnämnden i Solna skriver Anders Ekegren att Råstasjön är ett viktigt rekreationsområde för 30.000 boende i både Solna och Sundbyberg.⁷ Föreningarna vill påminna om att området är det närmast tillgängliga grönområdet för dessa 30.000 invånare och kan på grund av sina höga naturvärden samt det förhållandet att det handlar om en insjö inte likställas med andra rekreationsområden.
- 3.4.2. Solna stad tänker dessutom växa med 25 % invånare till 2030 och Sundbyberg planerar nog likaså. Antalet människor som utnyttjar området kommer därmed öka till 45.000-50.000 eller fler inom överskådlig framtid. Området kommer samtidigt öka i sin betydelse för regionens biologiska mångfald, allt eftersom fler och fler grönområden kommer att tas i anspråk för att bygga bostäder etc.

4. Ett slutord

Världsnaturfonden utsåg Råstasjön till Årets svenska pärla i Stockholms län 2013. Anledningen var att Råstasjön är ett mycket artrikt naturområde och är känt bland fågelskådare i hela landet. Runt 190 olika fågelarter har observerats i området runt sjön, likaså flera fladdermusarter. Även växtlivet är mycket artrikt. Sammantaget, för en sjö i ett så stadsnära läge är artrikedomen unik. Tiotusentals människor besöker regelbundet området för naturkontakt, ro och

⁵ Se vårt dokument "Angående byggplaner vid Råstasjön", s. 8 f..

⁶ Se DN-Artikeln från 2011-06-21, "Solna bör dra sig ur arenabygget" och utskrift från PEABs hemsida angående grundläggning vid Friends Arenan som är bifogade.

⁷ Anders Ekegrens blogginlägg från 2012-12-18, "Detaljplanen för området norr om Råstasjön ute på samråd" bifogas.

rekreation. I ett tätbebyggt område som Solna/Sundbyberg är Råstasjön och dess omgivningarna viktiga för människornas välbefinnande. Detta paradiset får därför inte bli offer för byggplaner och områdets bevarande måste få högsta prioritet. Idag har Råstasjön bara strandskydd, men den fågelrika Råstasjön och dess omgivningarna bör naturligtvis skyddas som ett naturreservat. I ett allt mer tätbebyggt Solna utgör sjön och dess omgivningarna ett viktigt område både för den biologiska mångfalden och för boende och besökare.

Å andra sidan hävdas från Stockholms läns landsting och Solna stad att kommunen måste offra detta mycket viktiga grönområde på grund av bristen på bostäder i regionen. Men frågan är om det är en påtaglig brist i just Solna. Solna stad är en av de mest expansiva kommunerna i Sverige när det gäller nya bostäder och kontor och trenden står sig. I byggplaner för perioden 2014-23 planerar Solna för 11 237 bostäder medan närbelägna Lidingö och Danderyd planerar för 2 931 respektive 1 093. Solna har alltså redan ett bostadsbyggnadsprogram som vida överstiger många andra kommuners.

När det gäller studentbostäder är det likadant enligt en artikel på kommunens hemsida: "Jag hoppas fler börjar ta ansvar för studenternas bostadssituation och inte bara vi", säger Pehr Granfalk, kommunstyrelsens ordförande. "Med tanke på att Solna tar störst ansvar i länet för studentbostäder, sett till vårt befintliga bestånd och de som ligger i plan, behöver vi inte forcera fram nya studentbostäder", avslutar Pehr Granfalk.⁸

Man kan med fog påstå att det vore en rimligare uppgift för Länsstyrelsen och Stockholms Läns Landsting att driva på kommuner som inte bygger så mycket i regionen, än att medverka till exploatering av en viktig grön oas i ett tätbebyggt område i en tätbebyggd kommun.

När det gäller tätheten av befolkning/yta är (enligt länsstyrelsens statistik 2014-12-31) Sundbyberg Sveriges mest tätbebyggda kommun med 3 939 personer per/kvkm och Solna 3:a på samma lista med 1 476 personer per/kvkm. Båda dessa kommuner som delar på Lötsjö-Råstasjön-området ligger alltså i topp när det gäller tätbygd. Det finns således all anledning att just här göra en avvägning för välbehövliga grönområdets förmån.

Skulle bostäder vara viktigt för Solna borde större andel bostäder ha byggts på för ändamålet lämplig byggbar mark. Där har Solna prioriterat kontor och detta i en kommun där andelen kontor redan är hög. Man hade inom arenaområdet kunnat göra på Sveriges största arenor och köpcentrum om bostäderna var viktiga, men det har inte gjorts.

Skälet är sannolikt mest taktiskt. Det är lättare att konfrontera grönområden med bostäder, även om de blir dyra, än att konfrontera arenor/köpcentrum mot grönområden. Att exploatera för bostäder i ett grönområde intill ett jättelikt nybyggnadsområde, är en orimlig avvägning.

⁸ Solna stad, "Solna i topp med antal studentbostäder", 2015-09-03.

För Naturskyddsföreningen i Solna-Sundbyberg,

Florian Reitmann
Ordförande

För Naturskyddsföreningen i Stockholms län

Mårten Wallberg
Ordförande

För Världsnaturfonden WWF

Peter Westman
Naturvårdschef